

NEKE RELACIJE PONAŠANJA U USTANOV I POSTINSTITUCIONALNOG PONAŠANJA MALOLJETNIH POČINITELJA KAZNENIH DJELA

DANKO BAKIĆ

Primljeno: lipanj 2001.
Prihvaćeno: studeni 2001.

UDK: 376.5

U radu se analiziraju relacije između ponašanja koje maloljetni počinitelji iskazuju u ustanovi tijekom institucionalnog tretmana i postinstitucionalnog ponašanja. Rezultati diskriminativne analize ukazuju kako se povoljnije ponašanje u ustanovi veže s povoljnijim ponašanjem u postinstitucionalnom razdoblju. Razmotrene su i neke implikacije ovakvog rezultata za sociopedagošku i penološku praksu. Ukazano je kako se na temelju ovih rezultata ne može točno utvrditi kakva je prava priroda odnosa između primijenjenog tretmana i ponašanja u ustanovi s jedne, te postinstitucionalnog ponašanja s druge strane. Ipak je konstatirano kako pri razini saznanja koja imamo o ovom problemu vjerojatno ne bi bilo pogrešno tretmanom djelovati na usklađivanje ponašanja odgajanika sa zahtjevima ustanova koji se dijele na institucionalizacijske zahtjeve i resocijalizacijske zahtjeve u užem smislu. Pri tome valja poštivati sve deklaracije i konvencije koje se odnose na ovo područje djelovanja. **Ključne riječi:** maloljetnička delinkvencija, ponašanje u ustanovi, postinstitucionalno ponašanje

Uvod

Ukoliko se prihvati teza da je glavni cilj institucionalnog tretmana počinitelja kaznenih djela općenito, a osobito maloljetnih delinkvenata, utjecati na njih da u postinstitucionalnom razdoblju iskažu društveno prihvatljivo ponašanje, tada se postavlja pitanje u kakvoj je vezi takvo poželjno postinstitucionalno ponašanje s onim što se s odgajanicom događalo tijekom njegovog boravka u ustanovi. Naime, tijekom institucionalnog tretmana prema maloljetniku se provode određene aktivnosti ili tretmansi sadržaji za koje se pretpostavlja da bi trebali pozitivno utjecati na njegovu ponašanje. Utjecaji tih aktivnosti evaluiraju se kroz ponašanje kakvo maloljetnik iskazuje tijekom tog istog tretmana, dakle faktički za vrijeme njegovog boravka u ustanovi. Ukoliko je to ponašanje usklađeno s

normama ustanove o poželjnom ponašanju, tada se tretmanske aktivnosti koje uz takvo ponašanje koreliraju ponavljaju, a ukoliko nije, tada se modificiraju u skladu s režimom ustanove, pa i znanjima i afinitetima pojedinog stručnjaka koji radi s maloljetnikom. Glavni problem jest u tome što je, dok se institucionalni tretman provodi, njegov najvažniji rezultat, shvaćen u gore navedenom smislu, sasvim neizvjestan, s obzirom da se on pokazuje tek naknadno kada tretman završi i kada odgajnik napusti ustanovu i vrati se u normalne životne uvjete¹. Dakle, dok provodimo institucionalni tretman mi o njegovoj uspješnosti ili neuspješnosti zaključujemo sasvim posredno, na temelju pokazatelja o ponašanju odgajanika unutar ustanove, a to može biti prilično nepouzdan indikator. Naime, činjenica da se neki odga-

* Kontakt adresa: Mr.sc. Danko Bakić, Odgojni zavod Truropolje, J. Dobrile 22, 10410 Velika Gorica

¹ Zaseban je problem što najvažniji rezultat tretmana, tj. kvaliteta postinstitucionalnog ponašanja, najčešće ostaje nepoznat zainteresiranim stručnjacima i nakon povratka

odgajanika u normalne životne uvjete kada bi se nešto o njemu i moglo saznati. Razlog tome je što ne postoji sustavno praćenje bivših odgajanika nakon njihovog otpusta iz raznih ustanova.